

Інформаційно-аналітичні матеріали
до засідання круглого столу засідання круглого столу щодо національної
системи торгівлі квотами на викиди парникових газів
23.07.2020

Транспортна політика ЄС поставила завдання Україні скоротити наполовину використання автомобілів на традиційних видах пального у містах до 2030 року та повністю від них відмовитися до 2050 року.

Системним програмним документом, який визначає цілі й завдання для розвитку транспортної галузі України та враховує інтеграцію з європейською транспортною системою, є Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р) (далі – Національна транспортна стратегія).

Національна транспортна стратегія визначає ключові напрями реалізації реформ транспортної політики, її комплексного формування та ефективного державного управління, а також основні напрями розвитку транспортної галузі на період до 2030 року.

Очікувані результати від реалізації Стратегії :

- зменшено обсяг викидів парникових газів в атмосферне повітря від пересувних джерел на 60% порівняно з 1990 роком, зокрема й завдяки збільшенню частки громадського транспорту та електротранспорту;

- зменшено сумарний обсяг викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин від пересувних джерел;

- збільшено частки використання електротранспорту та електромобілів до 75%;

- рівень застосування альтернативних видів палива збільшиться з 10% до 50% до 2030 року;

- здійснення заходів щодо зменшення впливу транспорту на довкілля, що позитивно корелюється з упровадженням енергозберігаючих технологій, застосуванням альтернативних моторних палив, відновленням та розширенням можливостей використання електротранспорту;

- підвищення рівня екологічності використання повітряного транспорту.

Слід звернути увагу, що Планом заходів на 2020–2022 роки з реалізації Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року передбачено заходи, які спрямовані на послаблення негативних наслідків кліматичної зміни.

Зокрема, розділом III «Безпечний для суспільства, екологічно чистий та енергоефективний транспорт» передбачено такий перелік завдань, які необхідно виконати для розв’язання проблем щодо зменшення впливу транспортної галузі на навколишнє природне середовище в Україні:

- впровадження механізму економічного стимулювання перевізників для зменшення викидів забруднюючих речовин та парникових газів, зниження рівня шумів від транспортних засобів;

- зменшення обсягу викидів парникових газів в атмосферне повітря від пересувних джерел до 60 відсотків рівня 1990 року, зокрема завдяки збільшенню частки громадського транспорту та електротранспорту, електробусів, велосипедів;

- зменшення сумарного обсягу викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин від пересувних джерел, умовно приведеного до оксиду вуглецю з урахуванням відносної агресивності основних забруднювачів, до 70 відсотків (від рівня 2015 року);

- поступове оновлення рухомого складу для пасажирських перевезень, заміна видів транспорту з вуглецевими викидами, просування “зелених” видів транспорту, забезпечення розвитку велосипедного руху в містах, заміна концепції використання міні-автобусів на більш гнучкі та екологічно чисті системи, обладнані для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення; тощо.

Законодавчі ініціативи для вирішення проблематики негативного впливу транспортної галузі на навколишнє природне середовище

- розроблено проект Закону України «Про мультимодальні перевезення» (далі – проект Закону), реалізація якого, серед іншого, дасть змогу зменшити обсяги використання автомобільного транспорту шляхом переорієнтації значної частини перевезень, які здійснюються автомобільним транспортом (довгі відрізки маршруту перевезення), на використання більш екологічно чистих видів транспорту, що створить передумови для зміцнення та збереження здоров'я населення та зниження рівня забруднення атмосферного повітря.

Наразі проект Закону у зв'язку зі зміною Уряду повторно пройшов процедуру погодження із заінтересованими центральними органами виконавчої влади, за результатами якої підготовлено пакет документів для подачі проекту Закону на розгляд Кабінету Міністрів України.

- розроблено проект Закону України «Про внутрішній водний транспорт», який готується до другого читання Верховної Ради України (реєстр. № 1182-1-д від 17.01.2020).

З прийняттям Закону з'явиться необхідність та можливість розроблення Мінінфраструктури необхідного законодавства у сфері управління відходами, чому було приділено особливу увагу як з боку Верховної Ради України, так і з боку бізнесу.

Забезпечення захисту навколишнього природного середовища та втілення ефективної практики поводження з відходами на внутрішньому судноплаванні потребуватиме значної роботи:

- огляд (інвентаризація) операцій, у результаті яких генеруються відходи, що необхідно проаналізувати з огляду походження та природи залишкового матеріалу, а також залежно від пріоритетності для захисту навколишнього природного середовища;

- огляд та аналіз шляхів запобігання породженню відходів; для відходів-залишків вантажу необхідно проаналізувати в контексті ланцюжки постачання; дослідження способів моніторингу перетоків відходів;
- огляд (інвентаризація) суміжних споруд для приймання та обробки відходів, у тому числі їх фінансування (бізнес-приклад); запровадження принципу «сплати забруднювачем»;
- визначення правової бази, необхідної для покриття всіх аспектів згаданого вище.

Реалізація пропозицій ґрунтується на розвитку та ефективному використанні ВВТ як «зеленого» виду транспорту та часткової переорієнтації вантажопотоку на ВВШ.

Мінінфраструктури здійснює загальний нагляд та відповідає за реалізацію проекту «Міський громадський транспорт України» (далі – Проект) відповідно до вимог Фінансової угоди (Проект «Міський громадський транспорт України») між Україною та Європейським інвестиційним банком, ратифікованої Законом України від 12.04.2017 № 2009-VIII (далі – Фінансова угода), якою передбачено впровадження підпроектів з оновлення парку автобусів, трамваїв, тролейбусів, вагонів метрополітену, закупівлі електробусів тощо.

Цілі, які передбачається досягнути в рамках проекту:

- зберегти та примножити електротранспортну інфраструктуру та маршрутну мережу;
- забезпечити виконання функції соціального перевізника міським електричним транспортом;
- не допустити збільшення шкідливих викидів та погіршення екологічного стану в містах внаслідок переорієнтації пасажиропотоків з екологічно чистого міського електричного транспорту на автотранспорт приватних підприємств, який дублює маршрути електротранспорту та призводить до збільшення транспортних заторів у містах.

Також Мінінфраструктури опрацьовує питання залучення додаткових кредитних коштів ЄІБ в обсязі 200 млн євро для реалізації Проекту «Міський громадський транспорт України-II», який передбачатиме реалізацію проектів з розвитку виключно екологічного транспорту у містах України.